

ČESKÁ REPUBLIKA

Česká školní inspekce

Moravskoslezský inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Petřvald okres Nový Jičín

742 60 Petřvald 372

Identifikátor školy: 600 138 500

Termín konání orientační inspekce: 21. - 23. listopad 2001

Čj.	143 267/01-5096
Signatura	on4cv113

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola v Petřvaldě je ve školním roce 2001/2002 plně organizovaná, má 14 tříd a 270 žáků. Škola působí jako spádová, sjíždějí se do ní (hromadnou dopravou i na kolech) žáci z odlehlejších částí, ale i z okolních obcí: Trnávka (44), Kateřinice (33), Mošnov (25), Příbor (3), Ostrava (1), Kopřivnice (1). Průměrná naplněnost školy je 19 žáků na třídu. Školní kuchyně a jídelna se nachází v budově školy, s kapacitou 400 jídel slouží žákům, zaměstnancům i cizím strážníkům. Součástí školy je jedno oddělení školní družiny pro 29 žáků. Škola je zálohovou organizací, je v ní zaměstnáno 22 pedagogů. Budova je udržovaná a prochází adaptacemi i pravidelnými rekonstrukcemi. Vybavení tříd a učeben je velmi dobré, škola může využívat počítačovou učebnu. U školy je rozsáhlá a velmi úpravná školní zahrada, pozemek a rozsáhlý sportovní areál.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

Byly navštíveny hodiny českého jazyka všech vyučujících češtiny na 2. stupni a ve 4. a 5. třídách na prvním stupni. Všechny základní ukazatele v oblasti plánování a přípravy výuky českého jazyka byly splněny. Časová dotace předmětu, která byla stanovena v minimální hodnotě, odpovídá schválenému učebnímu plánu vzdělávacího programu Základní škola. V souladu s učebními osnovami byly vypracovány jednotné tematické plány, které mají k dispozici všichni učitelé v ročníku, pro jejich neadresnost vůči jednotlivým třídám i specifikám vyučujících působí formálním způsobem. Kontinuita výuky předmětu v jednotlivých ročnících je zajištěna. Škola nevyučuje v letošním školním roce v oboru český jazyk žádný volitelný ani nepovinný předmět. Příprava žáků 9. tříd na přijímací zkoušky je řešena formou kroužků.

Celková úroveň zhlédnutých hodin byla poměrně vyrovnaná, převažovalo hodnocení průměrné a velmi dobré. Projevil se problém potřeby specifických a odlišných vyučovacích forem, tvořivých metod, které by umožňovaly vyšší míru motivace a vnitřní diferenciaci ve třídách.

Veškerá výuka českého jazyka na 2. stupni je svěřena odborně i pedagogicky způsobilým vyučujícím, z nichž jeden je začínajícím učitelem, navštívené hodiny na 1. stupni byly odučeny kvalifikovanými učiteli.

Výuka předmětu český jazyk probíhá v kmenových třídách, které poskytují dostatek prostoru pro zvolené vyučovací metody a aktivity. Prostředí všech učeben je pro výuku vyhovující, specifičnost českého jazyka a literatury však nepostihovalo. Všechny ročníky využívají odpovídající učebnice s možností je doplnit alternativními texty a pracovními sešity. Ve škole není samostatný kabinet českého jazyka, většinu pomůcek si vyučující rozdělili pro vlastní využití již na počátku školního roku. K výuce slouží stará vydání jazykových příruček, zvláště nedostatečné je vybavení novými Pravidly českého pravopisu a slovníky. Učitelská knihovna obsahuje jen několik novějších odborných publikací, rovněž žakovská knihovna eviduje zejména knihy tzv. povinné mimočítankové četby. Novější tituly jsou pořizovány jen sporadicky.

Hospitace potvrdily z velké části zkušenost a orientaci v problematice a poměrně dobrou metodickou i odbornou připravenost učitelů, která vyplývá především z tradičních vyučovacích postupů. Ve škole pracuje předmětová komise českého jazyka, dále tuto problematiku řeší metodická sdružení 1. stupně. Projednávána tematika jejich schůzek se týká z většiny

organizačních a výukových záležitostí, méně již obsahuje metodickou náplň. Systém pravidelného prověřování znalostí žáků je vytvořen. Žákovské písemnosti procházejí kontrolou, hodnocením a následnými opravami s analýzou. Ani v jedné hodině nebyla použita audiovizuální či didaktická technika. Běžně se pracovalo na tabuli, do sešitů a pracovních sešitů, velmi málo s vlastními pracovními listy.

Dělení tříd na skupiny není zavedeno. Po organizační stránce převládala zkušenost vyučujících založená na frontálním způsobu vedení výuky, jejich dominanci. Jen v jednom případě byli žáci rozděleni do skupin, či do dvojic a zaměstnání tvořivou samostatnou prací. V hodinách byly použity tradiční formy vyvozování, výkladu, zadávání pracovních úkolů. Výuka byla řízena srozumitelnými pokyny, sled a výběr informací byl vhodný a přiměřený náročnosti učiva. Většinou byli žáci k logickému odvozování, zdůvodňování a následné aplikaci pasivně vedeni. Učivo bylo interpretováno správně, příklady při uvádění učiva byly ve většině promyšlené a funkční. Učitelé sledovali během vyučovacího procesu především cíl výuky, který byl téměř ve všech třídách splněn. Žáci prokazovali aktivitu a snahu, projevíli dobré znalosti. Ne ve všech hodinách zbyl časový prostor na aplikaci látky v praxi, využití aktivity žáků, shrnutí učiva, případně na závěrečné hodnocení práce třídy a jednotlivců.

Vyučující se snažili zajišťovat pozornost především hlasovými vstupy, jen ojediněle pestrými formami práce nebo motivovanými změnami činnosti. Relaxační chvílky byly zařazovány pouze v některých nižších ročnících, ani pracovní aktivity nebyly střídány tak, aby žáci alespoň měnili pracovní polohy. Grafická úroveň zápisů na tabuli i vedení zápisů v žákovských sešitech byly na dobré úrovni. Učitelé vedli žáky k vhodným pracovním návykům, při hodnocení žákovských výkonů převážně vyjadřovali pozitivní postoje. Činnosti byly poměrně málo spojeny s dílčí nebo shrnující klasifikací.

Žáci byli učiteli kontrolováni a opravováni, mohli si zpětně porovnat výsledky mezi sebou. Analýza chyb byla prováděna, žáci byli vedeni ke zdůvodňování správných tvarů. V respektování didaktických zásad se projevíly větší problémy v oblasti spojení teorie s praxí a motivované činnosti.

Dohodnutá pravidla jednání byla oběma stranami přijata, převládal kladný vztah k výuce i k učitelům. U téměř všech vyučujících byla znatelná snaha o citlivý přístup, žáci byli osobnostně respektováni. Žáci měli možnost vyjádřit vlastní názor, mnohdy však nebyly připraveny podmínky pro jejich souvislý slovní projev a pro podnětnou interakci. Vyjadřování vyučujících, jejich pohotovost a jazyková správnost byla na dobré úrovni, totéž se týká i jejich neverbálních projevů.

Shrnutím jednotlivých atributů je úroveň výuky českého jazyka hodnocena jako průměrná.

Matematika

Týdenní dotaci stanovenou ve všech ročnících jednotně – čtyři hodiny – vzdělávací program umožňuje. Výuka matematiky je posilována dělením jedné hodiny v každé třídě 2. stupně a v prvním pololetí 9. ročníku volitelným předmětem technické kreslení. Stanovené výukové cíle odpovídají osnovám, které vyučující rozpracovali do tematických plánů učiva a jejich prostřednictvím je plní. Přípravu tematických plánů garantují metodické orgány (předmětová komise matematiky a metodické sdružení učitelů 3. – 5. ročníku). V případech, kdy učitel uvádí pouze názvy tematických celků bez přiděleného počtu hodin, nevytváří časovou rezervu pro opakování a upevňování učiva a jeho prověřování, působí formálně. Kontrola rovněž prokázala návaznost výuky na obsah učebnic. V důsledku nedostatku zkušeností došlo při přesunu učiva k porušení metodické i obsahové návaznosti. Hodiny, v nichž proběhly hospitace, měly převážně za cíl upevňování a prověřování znalostí a dovedností. Bezprostřední

příprava učitelů byla zaměřena na obsah učiva, projevovala se nedostatečná promyšlenost organizace a náplně žakovských činností. Z hlediska dlouhodobé přípravy lze usuzovat na absenci systematického vedení učitelů s krátkodobou praxí a nedocení potřeby dalšího vzdělávání v oblasti metod a forem práce, včetně ověřování aplikace získaných poznatků při vyučování. O žácích se specifickými poruchami učení jsou vyučující informováni, reakcí na tuto skutečnost bylo poskytování individuální pomoci při samostatné práci.

Hospitace proběhly u šesti učitelů ve třídách 4. – 9. ročníku. Pouze jeden z nich (vyučující na prvním stupni) nespĺňuje podmínku odborné a pedagogické způsobilosti. Ostatní vyučující matematiky a technického kreslení jsou kvalifikováni, někteří mají dosud krátkodobou praxi. Tato skutečnost se projevovala v hospitovaných hodinách, např. nedostatky ve stavbě hodiny, jednotvárnosti práce a nepřiměřeným množstvím úloh.

Výuka probíhala v prostorově vyhovujících standardně vybavených a uspořádaných kmenových učebnách. Pracovní prostředí je z pohledu matematiky nepodnětné, jinak působí úpravně a esteticky. Metodické pomůcky poskytující orientaci v základních matematických pojmech a v aktuálním učivu jsou dle zástupkyně ředitele soustředěny v jedné učebně, ale žádná z hospitovaných hodin v ní neproběhla. Názorné či jiné podpurné materiály ani didaktická technika v hodinách s jednou výjimkou použity nebyly. Z důvodů nedostatku vhodných programů a personální nepřipravenosti slouží čtrnáct starších typů počítačů pouze k výuce volitelného předmětu informatika. Používané učebnice jsou na obou stupních součástí ucelené řady jednoho vydavatelství. Učitelé mají k dispozici i starší učebnice a sbírky úloh, samostatná práce žáků s pracovními listy byla sledována výjimečně. S ohledem na začátek vyučování (7:15hod) se z hlediska psychohygieny jeví zařazování matematiky na první vyučovací hodinu spíše nevhodné. Cílené relaxační činnosti učitelé nezařazovali, nereagovali ani změnou způsobu práce na dlouhodobé jednostranné zatížení žáků.

Všichni učitelé s jednou výjimkou vedli klasickou výuku s dominantní úlohou učitele a hromadné vyučování, pro něž je charakteristické preferování učebního obsahu. Zjevná byla tendence poskytnout všem žákům stejnou sumu vědomostí a dovedností nejlépe na bázi mechanické paměti. Asi v polovině hodin byl jasný, promyšlený a konkrétní cíl stanovený jak pro žáky, tak pro učitele a většina metodicky zdatných učitelů účelně a efektivně využila vyučovací čas i při hromadném vyučování. Nejčastější výukovou formou byla frontální samostatná práce doplněná individuální prací jednoho žáka u tabule (u něhož učitelé prováděli korekci postupů), výklad učitele, případně frontální rozhovor. I při samostatné práci, doplňované průběžnou i závěrečnou kontrolou výsledků a individuální pomocí učitele, byli žáci příliš vedeni, ne vždy působila funkční zpětná vazba. Žáci prokazovali velmi dobré znalosti, které se projevovaly ve schopnosti aplikace osvojených postupů. Obecně nutno konstatovat malou tvořivost učitelek při přípravě učebních materiálů, nedocení významu názorné výuky a málo příležitostí pro samostatný projev žáků. Pouze jedna učitelka se při výuce orientovala na osobnost žáka (jeho předpoklady a možnost). V souladu s hlavními zásadami realizovaného vzdělávacího programu volila vzdělávací postupy, které žáky podněcovaly, byly přiměřené jejich možnostem a směřovaly k reálně dosažitelným výsledkům (střídání organizačních forem – skupinové učení, volné učení, aplikační úlohy, pestré výukové materiály). U některých vyučujících se individuálně objevily nedostatky v organizaci a stavbě hodin, a zejména v metodickém postupu řešení slovních úloh.

V hospitované výuce byl zjevný nedostatek motivačních podnětů. Většina vyučujících neposkytla v úvodní části hodiny žákům prostor, aby se na předmět připravili a učivem se začali zabývat. Spíše výjimečně opakovaly základní pojmy a řešily jednoduché úlohy, krátce sdělily obsah učiva nebo provedly kontrolu domácího úkolu. Pro ověřování výchozích znalostí využívali samostatnou práci, která sloužila jako společné opakování, ale možnost

sebehodnocení žákům poskytnuta nebyla. Výše uváděné výukové formy nevyžadovaly aktivní přístup žáků k učení, zadávané příklady byly typově jednotvárné, postavené na znalosti mechanismu. Podpurné motivační výzvy a pozitivní posilování neuplatňovali v potřebné míře ani učitelé v nižších ročnících, ve vyšších ročnících žáky aktivizovala pouze průběžná kontrola výpočtů vyučující a jejich případná pomoc. Až na jednu hodinu nebyly výkony žáků klasifikovány ani jinak hodnoceny. Pozitivně působící podněty byly sledovány výjimečně, závěrečné hodnocení a sebehodnocení žáků prováděno a vyžadováno nebylo.

Úroveň spolupráce a komunikace mezi učiteli a žáky výrazně ovlivňovala osobnost vyučujícího a zvolené organizační formy. Vzájemné vztahy byly založeny na přirozené autoritě učitele a respektování osobnosti žáka. Atmosféru hospitovaných hodin lze charakterizovat jako klidnou a pracovní. V dostatečné míře nebyla vedena komunikace s cílem nácviku logického úsudku a vyjadřování kvantitativních a logických vztahů v matematických pojmech. Zejména žákům druhého stupně není vytvářen dostatečný prostor k diskusi o řešení úloh, k vyslovení závěrů a zobecňování poznatků. Verbální i neverbální projev učitelů měl dobrou úroveň.

Průběh a výsledky vzdělávání v matematice jsou hodnoceny jako průměrné.

Skupina přírodovědných předmětů

Průběh vzdělávání byl sledován v hodinách přírodovědy na prvním stupni, přírodopisu, fyziky a chemie na druhém stupni. Kontrolou učebních plánů školy bylo potvrzeno dodržení povinné časové dotace všech sledovaných předmětů vyžadované vzdělávacím programem Základní škola. Individuální zájem o přírodovědnou tematiku není v letošním školním roce rozvíjen nabídkou volitelných nebo nepovinných předmětů. Předložené časově tematické plány učiva zajišťují rozčlenění učiva do jednotlivých ročníků, zahrnují časovou rezervu pro laboratorní práce, opakování učiva a alternativní formy výuky (exkurze, vycházky apod.). Součástí plánu přírodovědy jsou tematické celky výchova ke zdraví a dopravní výchova. Jejich stavbu však výrazně ovlivňuje řazení témat v učebnicích, což vede k nezohledňování výběru učiva v návaznosti na roční období a plánovanému zařazování rozšiřujícího učiva. V dlouhodobější přípravě na vyučování se zaměřují učitelé na odbornou stránku učební látky, užití metodických námětů získaných při dalším vzdělávání bylo zaznamenáno sporadicky. Bezprostřední příprava učitelů na vyučovací jednotku se soustřeďuje na přenesení obsahu učiva. Promyšleně je realizovaná podpora didaktických zásad názornosti a spojení teorie s praxí. Učitelé jsou informováni o žácích se specifickými poruchami učení, zohlednění jejich poruch v průběhu vyučování nebylo shlédnuto.

Ze šesti vyučujících, jejichž hodiny byly navštíveny, neměl jeden potřebnou odbornou způsobilost (absolvent střední pedagogické školy) a jeden pedagogickou způsobilost (absolvent vysoké školy zemědělské) potřebnou pro výuku na základní škole. V těchto případech se projevila nekvalifikovaná výuka rezervami ve stavbě hodiny a efektivitě volených metod práce. Ve všech ostatních případech aprobační připravenost pozitivně ovlivňovala znalosti žáků a úroveň práce s odbornou terminologií. Většina sledovaných hodin druhého stupně byla realizována v odborných učebnách přírodopisu a společné učebně fyziky a chemie. Estetickou úroveň obou laboratoří vhodně doplňují učební pomůcky, modely, přírodniny a nástěnné informační materiály. Dosud používané učebnice procházejí v současnosti postupnou obměnou, totéž čeká učebnice v předmětech chemie a fyzika. Žákům je přístupna další studijní odborná literatura, přírodovědné časopisy škola odebírá v minimálním množství. Užívání učebních pomůcek v hodinách přispívalo ke zvýšení efektivitě pochopení přírodovědných jevů a poznávání jednotlivých přírodnin. V jednom případě byla promítnuta videonahrávka ke shrnutí nového učiva. Psychohygienické podmínky výuky ovlivňovala klasická stavba hodiny s

nízkou variabilitou aktivizujících metod a forem práce. Zařazování relaxačních prvků nebylo dostatečné vzhledem k věkovým předpokladům žáků a pořadí hodiny v denním rozvrhu.

Ve většině případů probíhala výuka frontálním způsobem s převažujícími metodami výkladu a řízeného rozhovoru s jasně vedoucí úlohou učitele. Stanovené cíle odpovídaly standardu vzdělávání, zvolená struktura hodiny, aplikované metody a formy práce pomáhaly dosahovat výukových záměrů. Upřednostňované klasické vyučovací činnosti nebyly na prvním stupni svou délkou a malou variabilitou přiměřené věku žáků. Pouze v několika málo případech se uplatňovaly aktivizující a tvořivé metody práce. Učivo bylo interpretováno věcně i odborně správně, popis jevů a odborná práce s termíny nebyly mnohdy vyučovány ve vztazích, výrazně zaostávalo mezipředmětové propojení výuky.

K podchycení zájmu žáků se užívalo oznámení očekávaného průběhu hodiny. Zajímavost probírané látky dokázali učitelé podpořit užitím učebnic, učebních pomůcek a přenesením rozšiřujících informací k aktuálnímu učivu. Pozitivní motivace žáka nebyla využívána dostatečně ani na prvním stupni. Jednotné tempo výuky vyhovovalo spíše nadanějším žákům, chybějící individualizace se projevovala ztrátou pozornosti. Motivace žáka se soustředila na klasifikaci známku. Ověřování znalostí a dovedností probíhalo tradičními způsoby, hodnocení a klasifikace žákova výkonu byly objektivní. Grafický projev žáků je pravidelně sledován, vyhodnocován a přispívá k jeho velmi dobré úrovni. Zápisy jsou doplňovány nákresy, jsou přehledné a systematické, v některých případech jsou však nepřiměřeně dlouhé. V jednom případě nebyly žákům k dispozici výsledky přírodopisného testu, chyběla okamžitá zpětná vazba a nácvik sebehodnocení. Pouze zkušenější pedagogové prováděli operativní korekci dalšího postupu zpětným vyhodnocením výsledků učení. Nedoceňován zůstával význam závěrečného shrnutí a zopakování učiva k upevnění a posilování dovedností.

Pravidla vzájemné komunikace jsou žákům známa, respektována a vycházejí z uplatňovaného stylu práce. Učitelé vytvářeli svým vystupováním, verbálními i ostatními projevy komunikace velmi dobré předpoklady pro pracovní, příznivou atmosféru. Především v přírodopisu a přírodovědě ponechávali učitelé žákům dostatečný prostor pro diskusi a vyjádření ucelené myšlenky. Přesto převládala řízená diskuse ve směru učitel – žák s vyžadovanými krátkými faktografickými odpověďmi. Spolupráce mezi žáky neměla požadovanou kvalitu, nebyla posilována kooperativními metodami práce (např. projektovou výukou, skupinovou prací apod.). V průběhu hospitací ČŠI nezaznamenala negativní projevy chování, žáci jsou vedeni k požadovaným návykům jednání.

Celkově je hodnocen průběh vzdělávání ve vybrané skupině přírodovědných předmětů jako průměrný.

Skupiny předmětů na 1. stupni

Byly navštíveny hodiny předmětů na 1. stupni tak, aby byli navštíveni všichni vyučující. Ve všech sledovaných předmětech odpovídala časová dotace učebnímu plánu jednotlivých ročníků. Učební osnovy jsou plněny a členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu se schváleným vzdělávacím programem. Vyučující mají pro jednotlivé předměty a ročníky zpracovány tematické plány, které mají spíše formální charakter. Nedochozí k obsahové duplicitě při plánování výuky předmětů a je zajištěna kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky. Výukové cíle jsou stanovovány v souladu se standardy vzdělávání a odpovídají aktuálnímu složení třídy. Jednotlivé hodiny byly připraveny vzhledem k cíli a s ohledem na zásadu soustavnosti, spojení teorie s praxí však nebylo v některých sledovaných hodinách patrné. Vyučující jsou informováni o žácích se specifickými poruchami učení.

Kromě jednoho vyučujícího druhé třídě mají všichni ostatní potřebnou odbornou a pedagogickou způsobilost, ale délka praxe je velmi rozdílná. Především u pedagogů s delší praxí se při výuce projevovala zkušenosti, někdy však až rutinní postupy. V několika hodinách se projevil nedostatečný výběr vyučovacích metod a forem organizace.

Třídy prvního stupně jsou většinou umístěny v prostorných, dobře vytápěných a větratelných učebnách s vyhovujícím osvětlením (až na druhou třídu, kde nebyla dosud provedena výměna osvětlovacích těles). Výukové prostory po všech stránkách vyhovují psychohygienickým požadavkům, jsou účelně a vhodně vybaveny pro danou věkovou skupinu žáků. Pomůcky jsou spíše starší, ale projevuje se snaha o jejich rozšiřování a modernizaci. Výuka v prvních až čtvrtých ročnících je zajištěna učebnicemi z řady nakladatelství Alter, v pátém ročníku pak z nakladatelství Prodos. V mnohých hodinách byly připraveny pracovní listy. Řada pomůcek byla použita přímo při výzdobě třídy a je tak žákům v hodinách volně přístupná. Jedná shlavně o obrazové materiály, systematizaci témat. Škola má k dispozici didaktickou techniku vhodnou pro výuku, ale ve sledovaných hodinách nebyla využita. Učební prostředí je estetické a odpovídá psychohygienickým zásadám.

Všechny hodiny měly podobnou strukturu, byly rozděleny klasicky na krátký úvod, hlavní část, samostatnou práci, opakování, zadání domácího úkolu a krátký závěr, ale jejich organizace často neodpovídala psychohygienickým zásadám. Jednotlivé části byly příliš dlouhé a jednotvárné, což se projevovalo v některých fázích sníženou pozorností a aktivitou žáků. Ve všech vyučovacích hodinách převládal frontální způsob výuky s dominantním postavením učitele. Žákům většinou nebyl vytvořen prostor pro samostatné a aktivní učení, ani pro vyjádření vlastního názoru. Jako zdroj informací sloužil jako první vyučující, v daleko menší míře pak učebnice, pracovní listy a další materiály. Některým žákům tato organizace v průběhu celé hodiny neumožnila vlastní uplatnění (kromě krátké samostatné práce). Při řešení úloh bylo vždy preferováno jedno řešení bez výraznější možnosti dalších alternativ. V některých hodinách nebyla dostatečně rozvíjena schopnost žáků aplikovat učivo, což se nejmarkantněji projevilo při výuce vlastivědy (téma - sousední státy České republiky, Evropa a její státy), kde nepadla jediná zmínka o současné situaci v Evropě, Evropské unii apod. Pouze okrajově byli žáci vedeni ke vzájemné spolupráci. Individuální tempo žáků bylo respektováno v tom směru, že čas pro samostatnou práci byl určován podle žáků pomalejších, ve většině případů už však nebyla připravena činnost pro žáky, kteří se s úkolem vyrovnali v kratším časovém intervalu. Organizační pokyny vyučujících byly vesměs jasné, srozumitelné, přiměřené věku a možnostem žáků. Stejně tak množství informací bylo odpovídající náročnosti učiva, věkovým zvláštnostem a specifickým podmínkám třídy. Vyučující měli jasno v otázce, čeho mají žáci v průběhu hodiny dosáhnout, pro jakou komplexnější vědomost či dovednost si vytvářejí předpoklady. Při výuce byli zohledňováni žáci se specifickými poruchami učení a také žáci s předchozí dlouhodobou absencí. To se projevovalo hlavně individuálním přístupem vyučujících. Vyučovací čas byl až na některé části samostatné práce využíván efektivně. Učivo bylo v souladu se současným stavem teorie a praxe v dané oblasti a bylo interpretováno věcně správně.

V úvodní části hodin zařazovali vyučující motivační prvky, ale v dalším průběhu se objevovaly jen sporadicky. Velmi málo byly uváděny a využity příklady z praxe a mezipředmětové vztahy. Výchozí vědomosti a dovednosti, od nichž se mělo odvíjet nové učivo, byly vždy připomenuty, ale nebylo už s nimi podrobněji pracováno. Vyučující se snažili v průběhu výuky provádět průběžné pozitivní hodnocení, a to formou pochvaly jednotlivce nebo skupiny, většinou se tak stalo za správné řešení nebo postup. Otázky při zkoušení byly zaměřeny převážně na pamětné zvládnutí učiva. Při samostatné práci nenásledovalo vždy hodnocení a žákům tak nebyla dána možnost zpětné vazby. Zkoušení a hodnocení bylo zcela v rukou vyučujících a žáci neměli možnost do něj zasáhnout. Na druhé straně se ale hodnocení jeví jako spravedlivé a

objektivní. Vyučující si ověřovali pochopení zadávaných úkolů, upozorňovali na případná úskalí a snažili se žákům poskytovat pomoc, zvláště v nižších ročnících. Zadávané úkoly byly přiměřené věku a možnostem žáků a plně odpovídaly probranému či probíranému učivu. Byly respektovány individuální dispozice žáků a vyučující se snažili ocenit alespoň drobnou slovní pochvalou každý náznak pokroku a snahy. V závěru každé hodiny se objevilo stručné hodnocení výkonu žáků, ale prvek sebehodnocení chyběl. Jednalo se vždy o rekapitulaci splněných a nesplněných cílů nebo podrobnější analýzy vyskytujících se chyb.

Ve všech sledovaných hodinách byla jasně patrná pravidla, která byla všem nejen známá, ale i akceptovaná a respektovaná. I v prvním ročníku měli žáci tato pravidla dostatečně zažitá. Při vzájemné komunikaci vyučující respektovali osobnost jednotlivých žáků. Z toho důvodu, že role učitele byla po všech stránkách dominantní, byl jen velmi malý prostor pro diskusi a různost názorů.

Průběh a výsledky vzdělávání jsou celkově hodnoceny jako průměrné s pozitivy na straně bezprostřední přípravy a materiálních podmínek výuky.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání ve sledované oblasti

Oblast plánování a přípravy výuky je hodnocena jako velmi dobrá, totéž se týká personálních a materiálních podmínek výuky. Také psychohygienické podmínky vzdělávání spolu s interakcí a komunikací mezi činiteli výchovně vzdělávacího procesu jsou hodnoceny jako průměrné. Problematika úrovně motivace a hodnocení žáků, efektivity organizace, forem a metod práce jsou hodnoceny jako pouze vyhovující.

Souhrnně je průběh vzdělávání hodnocen jako průměrný.

HODNOCENÍ PODMÍNEK VZDĚLÁVÁNÍ

Plánování

Škola nemá vytvořen ucelený systém plánů. Dlouhodobé koncepční záměry nejsou jednoznačně formulovány, výsledky dílčích analýz podmínek a potřeb školy pokud jsou formulovány, tak jsou vřazeny do plánu na daný školní rok. V něm jsou obsaženy většinou formální úkoly směřující do výchovně vzdělávací oblasti, méně již k celkovému zaměření školy a k problémům, které se týkají materiálně-technických podmínek školy, není zahrnuta problematika obsahu vzdělávání, metod a forem výuky. Zodpovědnosti plnění jsou stanoveny, v dalších materiálech však tyto úkoly rozpracovány nejsou. Učitelé byli s plánem seznámeni na počátku školního roku. Krátkodobé měsíční plány zajišťují operativní práci a kontakt daných subjektů. Plánovací činnost je jako celek nedocenená především pro absenci dlouhodobého záměru školy, který by vycházel z důkladné analýzy podmínek a prostředí. Veřejnost je seznamována se záměry školy prostřednictvím schůzek a konzultací. Rada školy je ustavena.

Výuka probíhá podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 844/96-2 včetně úprav a doplňků schválených MŠMT ČR dne 25. 8. 1998 pod čj. 25 018/98-22. Učební plán školy je z hlediska časových dotací jednotlivým předmětům v daných ročnících dodržen. Tematické plány učiva jsou ve sledovaných předmětech zpracovány, slouží učitelům jako osnova plánované výuky celého ročníku, chybí jim adresnost vůči jednotlivým třídám a jejich složení. V letošním školním roce je vyučováno sedmi nepovinným předmětům, které jsou zaměřeny z velké části na tělesnou a pohybovou výchovu, dále se jedná o výuku náboženství a

německého jazyka. Volitelné předměty byly žákům přiřazeny bez možnosti individuální volby či výběru, jejich charakter nepřispívá k profilaci žáků a k jejich přípravě na další studium. Pro zájemce jsou otevřeny čtyři zájmové kroužky, jejich návštěva je však ztížena vysokým procentem dojíždějících žáků.

Pro sedm žáků se specifickými poruchami učení byly vytvořeny individuální učební plány. Doporučená reedukace těchto žáků probíhá mimo vyučování. Celkem 12 žáků navštěvuje výuku zdravotní tělesné výchovy. Spolupráce s institucemi, které se zabývají zdravotní stránkou žáků, je dobrá, dokumentace o žácích je doložena potřebným odborným vyšetřením.

Plánování je na průměrné úrovni.

Organizování

Užší vedení školy je tvořeno ředitelem školy a jeho zástupkyní. Ředitel působí ve funkci od roku 1994, vykazuje 40 let praxe. Zástupkyně ředitele má 33 let praxe.

Organizace výchovně vzdělávacího procesu i provozu školy vychází z Vnitřního řádu školy, který vymezuje strukturu školy, kompetence, práva a povinnosti pracovníků i jejich vedoucích, zásady řízení školy a principy hodnocení.

Metodické orgány jsou ustaveny, jejich činnost je promyšlená a funkční. Řeší spíše organizační záležitosti, méně již problematiku metodiky, dalšího vzdělávání učitelů, či odbornosti. Při organizování výchovně vzdělávacího procesu využívá vedení školy především spolupráci s pedagogickou radou, třídními učiteli, do širšího vedení školy však nezasahuje ani výchovná poradkyně, ani vedoucí metodických orgánů. Aktiv žáků ve škole nepracuje.

Povinná dokumentace školy je vedena bez závad, ve stanoveném rozsahu a stanovenou formou. Škola jako spádová koordinuje hladký přechod žáků z několika okolních malotřídek, dojíždějí především žáci vyšších tříd. Pro zhoršenou dopravní obslužnost obce je režim školy upraven, výuka začíná odlišně pro 1. a pro 2. stupeň (7:15 a 8:10), velká přestávka pro všechny ročníky byla se souhlasem MŠMT ČR zkrácena na 15 minut.

Informovanost pracovníků školy je zajišťována konáním pravidelných pedagogických rad, pracovních porad, operativních schůzek a prostřednictvím informačních nástěnek. Přístup ke všem potřebným informacím a ochrana osobních dat jsou zajištěny.

Vnější informační systém je založen na pravidelných schůzkách rodičů, na individuálním kontaktu učitelů s rodiči. Využívány jsou i žakovské knížky. Organizačně je tok informací dobře zajištěn, což ocenili i rodiče v dotaznících. Rada školy byla zřízena roku 1998. Její zásluhou škola získala počítačovou učebnu. Jiná forma rodičovské spolupráce není vytvořena.

Škola se prezentuje na veřejnosti zprávami v místním tisku, organizací a účastí na obecních slavnostech, výtvarnými pracemi, výrobky a mnohými akcemi společenského, kulturního a sportovního rázu. Škola se aktivně účastní veřejného života obce, spolupracuje s dalšími organizacemi a spolky, zájem Obecního úřadu v Petřvaldě o školu je intenzivní.

Výroční zpráva o činnosti školy je po obsahové stránce zpracována v zásadě v souladu s právní normou, je sdělná, tabulky jsou doplněny interpretacemi, hodnocením, slouží veřejnosti jako hodnotný zdroj informací o aktuálním stavu školy.

Organizace výchovně vzdělávacího procesu probíhá podle pravidel, která umožňují řediteli funkční řízení. Organizování výchovně vzdělávacího procesu je hodnoceno jako velmi dobré.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel používá řídicí nástroje demokraticko-liberálního stylu vedení, velkou měrou respektuje

a zohledňuje připomínky sboru, v komunikaci upřednostňuje osobní kontakty. Vedení školy je značně zatíženo úřední agendou.

Ze 22 pedagogických zaměstnanců není pět učitelů s úplnou odbornou nebo pedagogickou způsobilostí pro výuku na základní škole. Věkové složení pedagogického sboru svědčí o probíhající generační výměně, neboť 45 % vyučujících je ve věku do 45 let, naopak sedm učitelů, tj. 36 %, je již těsně před důchodem nebo přesluhují.

Týdně je vyučováno 409 hodin, z nichž učitelé s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro daný předmět učí 70 %. K předmětům, které jsou vyučovány bez příslušné odborné nebo pedagogické způsobilosti, patří anglický jazyk, občanská a rodinná výchova, praktické činnosti. Nepovinný předmět náboženství vyučuje externě páter římskokatolické farnosti.

Komplexní systém dalšího vzdělávání a především sebevzdělávání všech zaměstnanců školy není vypracován, problematika zvyšování kvality výuky, metodiky výchovy a vzdělání je obsažena v plánech školy, méně již v práci metodických orgánů. Učitelé se zúčastňují cyklických i jednorázových vzdělávacích akcí a školení SIS v Novém Jičíně. Dva učitelé dále studují na pedagogické fakultě. Přijímání nových podnětů ve výchovně vzdělávacím procesu a jejich zavádění v praxi není prioritou školy, učitelé možnost individuální volby mají, využívají ji však jen někteří jedinci. Projevila se potřeba věnovat se především efektivním organizačním formám výuky, jejich realizaci v praxi, účinné a všestranné motivaci, systematické metodické péči nekvalifikovaným nebo méně zkušeným učitelům. Nízká je i úroveň počítačové gramotnosti učitelů, ačkoli škola má počítačovou učebnu, její využití v širší výuce naráží na organizační, technické a především personální problémy.

Systém hmotného stimulování pracovníků prostřednictvím nadtarifních složek platu je vytvořen. Práce pro školu je vyjádřena osobním příplatkem, mimořádná práce formou odměny jednou až dvakrát ročně. Kritéria pro přiznání jsou stanovena obecně, přehodnocování osobních a zvláštních příplatků probíhá v ročních intervalech.

Vedení a motivování pracovníků je hodnoceno jako průměrné.

Kontrolní mechanismy

Vedení školy má zpracovaný plán kontrolní a hospitační činnosti. Kontroly byly stanoveny podle plánu školy a stanovených priorit určitého období, zaměřují se komplexně na chod školy, na výkaznictví, vedení pedagogické dokumentace, charakter výchovně vzdělávací práce. V minulém školním roce vykonal ředitel školy spolu se zástupkyní 48 hospitací, které byly zaměřeny především na kvalitu práce pedagogických pracovníků ve vybraných předmětech a ročnících. O všech kontrolních zjištěních jsou prováděny zápisy, následují pohovory, jsou dána opatření ke zjednání nápravy.

Kontrola studijních výsledků žáků je prováděna především pomocí pravidelných prověřovacích a kontrolních ředitelských prací, rozborů dosažených výsledků a následné opravy jsou metodickými orgány prováděny jednotně s poměrně vysokou mírou diagnostiky a analýzy. Škola sleduje umístění svých žáků v soutěžích, největších úspěchů dosáhla vítězstvím v okresním kole olympiády v českém jazyce (v regionálním kole 10. místo), účasti v okresních kolech soutěží Mladý historik (4. a 5. místo), olympiády v zeměpise (5. a 7. místo), olympiády v anglickém jazyce (7. a 12. místo), dále ve sportovních soutěžích. Škola se pravidelně zúčastňuje široké škály soutěží na úrovni obce, blízkých měst a okresu. Také mnozí žáci jsou zapojeni do činnosti sportovních klubů a organizací s místní i nadregionální působností.

Kontrolní mechanismy jsou vytvořeny, projevují se jako funkční, jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Vzdělávání probíhá v podmínkách, které jsou celkově hodnoceny jako velmi dobré.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Výchovné poradenství

Výchovná poradkyně má vysokoškolské vzdělání, vykazuje 34 let praxe, funkci vykonává od roku 1994, ke dni inspekce nezačala předepsané kvalifikační studium.

Pracovní náplň výchovné poradkyně je specifikována skupinami žáků, kterým věnuje v problematice výchovy a vzdělání převážnou pozornost: jedná se o výchovné problémy, sociální prevenci, profesionální orientaci, kriminální a drogovou prevenci. K jednání s partnery má VP vyhrazen kabinet, který však svým zařízením, vzhledem a odlehlostí není pro tuto činnost vhodný a pro školu dostatečně reprezentativní, chybí mu i telefonické spojení.

Plán práce VP souvisí s celoškolským plánem práce, vytýčené úkoly mají celoroční i krátkodobější zaměření. K dlouhodobým úkolům patří spolupráce s pedagogicko psychologickou poradnou (PPP), vedení evidence žáků se specifickými poruchami učení a chování, žáků talentovaných, kooperace v oblasti prevence sociálně patologických jevů a řešení výchovně vzdělávacích problémů žáků (s třídními učiteli nebo vedením školy), systematická informační činnost v profesionální orientaci vycházejících žáků. Výchovná poradkyně není členkou širšího poradního sboru ředitele školy. Pracuje víceméně samostatně.

V problematice sedmi žáků s SPU výchovná poradkyně vede evidenci, zprostředkovává styk s PPP, školou a rodiči. Sedm žáků je dle doporučení PPP zařazeno do reedukačních skupin, které v době mimo vyučování vedou kmenové učitelky školy. Spolupráce s institucemi, které se zabývají zdravotní stránkou žáků je dobrá, dokumentace o žácích je doložena potřebným vyšetřením.

V rámci péče o žáky vykonává VP individuální pohovory s dětmi, učiteli, rodiči, zúčastňuje se konzultací a jednání výchovných komisí. Seznamuje s problematikou výchovného poradenství ostatní pedagogické pracovníky na pracovních poradách, pedagogických radách, prostřednictvím nástěnek a vývěsek. Je v kontaktu s ostatními speciálními a specializovanými pracovišti, středními školami, organizuje exkurze a besedy určené pro vycházející žáky. Pro kontakt s rodiči jsou stanoveny konzultační hodiny, jednání probíhají i individuálně po domluvě.

Systém výchovného poradenství je propracovaný, plánovitý, jeho funkčnost vychází ze znalostí problematiky podmínek školy.

Vyhodnocení dotazníků pro rodiče

65 rodičů žáků 4. a 8. tříd bylo osloveno v dotazníkové anketě. V 56 navrácených dotaznících rodiče vyjádřili stupněm 1 – 2 (spokojenost, spíše spokojenost):

- s nabídkou

volitelných předmětů	76%,
nepovinných předmětů	63%,
zájmových útvarů	46%,
- s prostory pro výuku 68%,
  - s vybaveností učebnicemi 57%,
  - s vybaveností pomůckami 57%,
  - s prostorem pro rozvoj žáka 68%,
  - s informovaností o výsledcích 93%.

V dalších otázkách se rodiče vyjádřili slovně. Pochvalně se rodiče vyjádřili o vstřícné komunikaci školy s rodiči, o zájmu školy o žáky, o mimoškolních akcích, o připravenosti žáků ke studiu na SŠ.

Kritická sdělení se týkala především nespokojenosti s počátky výuky na 7:15 hod., nedostatečného vytápění, chladu na chodbách, nízké vybavenosti moderními pomůckami, nedostatečného využívání počítačů.

Sdělení a připomínky byly s ředitelem školy projednány a budou sloužit jako podnět pro další práci a rozvoj školy.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Úprava režimu velké přestávky, MŠMT ČR čj. 18185/99-22, ze dne 1. 4. 1999
- Plán práce, šk. rok 2001/02, měsíční plány práce;
- Rozhodnutí o změně zařazení do sítě škol, čj. 25 489/01-21, MŠMT ČR ze dne 2. 10. 2001;
- třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy;
- Vnitřní řád ZŠ v Petřvaldě;
- zápisy pedagogických rad, pracovních porad, záznamy metodických orgánů;
- Učební plány současného 9. ročníku (1998/99 – 2001/2002);
- Rozvrhy hodin, tematické plány pro rok 2001/2002;
- Podkladová inspekční dokumentace vyplněná ředitelem školy;
- Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2000 – 2001.

ZÁVĚR

Kvalita vzdělávání a výsledků vzdělání v hospitovaných předmětech je celkově hodnocena jako průměrná. Systém vedení školy je funkční, má stanovená jasná propracovaná pravidla, která jsou pracovníky školy akceptována a v praxi účinně realizována. Podmínky vzdělávání jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Celkově má škola vytvořené podmínky pro plynulou a úspěšnou práci. Od předchozí inspekce došlo k výraznému posunu v estetice tříd a celého areálu školy, spolupráce s obcí i s ostatními organizacemi. Přetrvává problém vybavenosti školy, stagnace metod práce, ne

všem vyhovující úpravy denního režimu školy, větší variability učebního plánu formou výuky volitelných a nepovinných předmětů.

Pozitiva:

- Interiér a exteriér školy má vysokou estetickou úroveň.
- Rozsáhlá a rodiči oceňovaná mimoškolní činnost.

Negativa:

- Škola má rezervy v odborné a pedagogické způsobilosti pedagogického sboru.
- Vedení školy včetně výchovné poradkyně je neúměrně zatíženo administrativní agendou, a to na úkor metodické práce.
- Nevyrovnané teplotní poměry v budově a na chodbách omezují spontánní pohyb žáků.

Doporučení:

- Vytvořit ucelený systém plánů, především koncepční záměry školy na základě analýzy současného stavu, prostředí a podmínek.
- Věnovat systematickou metodickou péči nekvalifikovaným nebo méně zkušeným učitelům.
- Rozšířit obsah základního vzdělání zařazením volitelných a nepovinných předmětů, které povedou k profilaci žáků vzhledem k jejich studijním a zájmovým předpokladům.
- Posílit komunitní funkci školy v obci.
- Posílit vnitřní demokracii školy zřízením žakovského a rodičovského aktivu, širšího poradního sboru ŘŠ (s předsedy metodických orgánů a výchovným poradcem).
- S ohledem na psychohygienické požadavky na výuku a na časté připomínky rodičů posunout počátek vyučovací doby na pozdější dobu.
- Ve vyučování využívat pestřejší vyučovací formy a metody práce než frontálního charakteru.
- Koncepčně propracovat problematiku dalšího vzdělávání a sebevzdělávání učitelů v oblasti motivace.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Šárka Hanušová	Šárka Hanušová
Členové týmu	Mgr. Věra Dufková	Věra Dufková
	Mgr. Pavel Tisovský	Pavel Tisovský
	Mgr. Jiří Crhonek	

V Karviné dne 7. prosince 2001

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 7. 12. 2001

Razítko

Ředitel školy:

Mgr. Bedřich Petru

Bedřich Petru
podpis

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy: KÚ Moravskoslezského kraje	31. 12. 2001	143 297/01-5096
Zřizovatel: obec Petřvald, NJ	31. 12. 2001	143 298/01-5096
Rada školy	31. 12. 2001	143 299/01-5096

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.